СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION

РІК XLV. Ч. 269. Джерзі Сіти, Н. Дж., четвер, 18-го листопаду 1937. VOL. XLV. No. 269. Jersey City, N. J., Thursday, November 18, 1937.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. 4-0807. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

КОНҐРЕС НЕ РАДИТЬ ТАК, ЯК ТРЕБА

ВАШИНҐТОН. — У часі надзвичайної сесії конґресу виринають разураз бучі й обструкції, щоб не допустити до нарад над фармерськими справами, або над справами годин праці і платні. Противники закону контролі посіву збіжжя, бавовни і тютюну натискали за всяку ціну, щоб продовжати наради в давно наміченому порядку й полагодити в першій мірі закон про лінчування. Робили вони це на те, щоб у той спосіб стримати небажані собі проєкти. А проектодавці контролі фармерства, реґуляції годин і платень та обнижки податків старалися за всяку ціну поставити свої справи на порядку нарад, що в загальному викликувало заколот у конґресі й робило пригноблюючий настрій.

СЕНАТОРИ ХОЧУТЬ ОБМЕЖИТИ ПРАВО КОНҐРЕСУ ВИПОВІДАТИ ВІЙНУ.

ВАШИНҐТОН. — Сенатор Ля Фолет вніс у сенаті проект, щоб обмежити право конґресу виповідати війну. Про виповідження війни міг би рішати тільки нарід шляхом загального референдуму. „Нарід умирає у війні, то хай нарід рішає про війну", говорив сенатор. Щойно на основі цього референдуму конґрес міг би формально рішати, чи можна виповідати війну, чи ні. Сенаторка Ґрейвс піддала проект, щоб також загальне ополчення мало голос у референдумі.

ОСУДЖУЄ ПОСАДНИКІВ ЗА ВОРОЖІСТЬ СУПРОТИ ЮНІЙ.

ВАШИНҐТОН. — Голова Крайової Ради Робітничих Відносин, Ворен Меден, заявив перед зібранням 400 посадників ріжних міст, що багато посадників відноситься ворожо до робітничих юній і вживають своїх впливів, щоб перешкодити їх організуванню. Буває нераз таке, говорив Меден, що якогось юнійного організатора замордують і поліція чомусь не може здибати справників. А не може здибати тому, що має тайні інструкції, щоб їх не відкривати. Дуже часто поліція тяжко побиває організаторів і за це ніхто не потягає її до відповідальности.

ХОЧУТЬ УВІЛЬНИТИ ЗАПОМОГОВІ БЮРА ВІД АҐІТАТОРІВ.

ОЛБАНІ. — Стейтовий уряд суспільного добробуту й „Емердженсі Реліф Борд" нараджувалися над тим, щоб увільнити дистриктові Бюра Помочі зпід впливів і вимагань так званого „Робітничого Союзу", який, щоб вимусити поміч для своїх людей, влаштовував часто перед дистриктовими бюрами демонстрації. Прохання, чи зажалення, за підмоги будуть тепер скупчені в бюрах дільницевих (боровс).

ВТЕКЛИ НЕБЕЗПЕЧНІ БАНДИТИ.

СИРАКЮЗ. —Три небезпечні американські бандити, які належали до останньої зорганізованої злочинної банди та яких три року тому арештовано й уміщено в Джеймсвил, втекли з тюрми, роззброївши пятьох тюремних сторожів. Вони підготовляли втечу довгий час. Наперед перепилували штаби, але лишили їх ціло, приліпивши їх гумою. Хтось зпоза тюрми дістав їм револьвери. Зо зброєю в руках вони довершили решту. Поліція по цілому стейті розіслала погоні з приказом стріляти в них, як тільки їх побачать. За кожного наложено нагороду в сумі $2,000.

МАВ 40 МІЛІОНІВ, А ТЕПЕР ЖЕБРАК.

НЮ ЙОРК. — Бенджемин Вінтер, що був колись бідним малярем кімнат, а потім доробився був на домах маєтку 40 міліонів долярів, знову став жебраком без сотика. Він мав багато домів на Пятій евені, які, як звичайно, були задовжені. Коли в 1930 році вартість усіх реальностей почала спадати, він мусів ступнево позичати гроші, щоб покривати задовження. Вкінці задовження перевищило саму вартість і він тепер зголосив у суді банкротство, подаючи вісім і пів міліона долярів довгів, а на те ніякого покриття.

„ТРИМАЙТЕ МЕНЕ СТО, БО ОДНОМУ НЕМА ЩО".

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ. — На зібранні американсько-російського інституту совєтський амбасадор, Трояновський, виголосив промову, в якій сказав, що західні краї мусять звертати більшу увагу на небезпеку війни. „Коли би було потрібно", говорив бундючно амбасадор, „то Совєти дадуть належну научку всякому наїзникові". Не варт зачіпатися з совєтською армією, погрожував він. Та всетаки апелював до капіталістичних країв, щоб звертали більшу увагу на наміри фашистівських держав.

СВІТ В ОБРАЗКАХ

МЕКСИКО ЗБРОЇТЬСЯ.

Кажуть, що мексиканський президент Ласаро Карденас потрапляє вдержувати силу серед вічної загрози повстань. Як тільки селянські маси починають буритися й збиратися більшими масами, він забирає їх в армію й дає їм військовий вишкіл. На горішньому образку група селян перед військовим вишколом. На долішньому ці самі селяни одіті в уніформи й зорганізовані в резервові відділи.

ЩОЙНО СМЕРТЬ ВІДКРИЛА, ЩО ЦЕ БУЛА ЖІНКА.

В одній багатів родині в Ойстер Бей, Лонґ Айленд, Н. Й., служив упродовж 15 літ льокай і всі були задоволені з нього. Він мав дивний звичай, що не любив лікарських оглядин і коли захворів, відмовився йти до шпиталю. Тепер щойно, коли він помер, показалося, що це була жінка.

ДАЛЬШІ ПОЛЬСЬКІ СТАНИЦІ.

В Синькові, пов. Заліщики, посвятили римо-кат. каплицю, збудовану заходом корпусу пограничної сторожі. Посвячення додонав кс. Вичесани при участі представників влади і польських організацій. — В Пилатківцях коло Борщева відбулося посвячення „стшелецького дому" у приявї старости Бая та інших повітових діячів.

ДІТИ СПАЛИЛИ СЕЛО.

В селі Кубан на Буковині діти, бавлячися сірниками, спричинили пожежу, яка знищила 44 господарства. Втрати йдуть на міліони леїв.

МАСОВА БІЙКА НА МЕТЧУ.

Підчас змагань у Радомі між польською дружиною Спарта і жидівською дружиною Гакоах один із грачів Спарти ударив грача противної дружини. Щоб не допустити до дальшого розярення, суддя перервав змагання. Тоді публика з криком вибігла на грище і, поділившись на дві ворожі групи, почала битися. Пішли в рух кулаки, палиці, кастети і т. д. Багато осіб побито по лиці і покалічено на цілому тілі, аж врешті поліція привернула порядок і спокій.

„ТАКОГО БАЛАГАНУ, ЯК У ПОЛЬЩІ, Я НІДЕ НЕ БАЧИЛА"!

Перед окружним судом у Самборі на виїзній сесії у Дрогобичі відповідала Катерина Лесів, робітниця, обвинувачена за те, що 18. травня ц. р. викликувала в Бориславі у приявї кількасот людей перед будинком Фонду Праці: „Я обїхала Росію й Німеччину, але такого балагану, як у Польщі, ніде не бачила". Суд взяв під увагу, що обвинувачена говорила у зденервуванні, спричиненому браком праці, і засудив її на 2 місяці арешту.

НОВІ РЕДЕМПТОРИСТИ ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКОГО ОБРЯДУ.

Єпископ Микола Чарнецький, гр.-кат. апостольський візитатор у Польщі, висвятив у Бельгії пятьох о. о. редемптористів гр.-кат. обряду, а саме: Василя Рудка, Филемона Курчабу, Стефана Козака, Петра Щирого й Івана Лесьовича.

ЗАСТРІЛИВ МЕДВЕДЯ.

Антін Вазюк, 21 літ, із Судбур (Канада), є в посіданні гарної шкіри з медведя, що важив 500 фунтів. Якщоб Антін не був влучним стрільцем, то сьогодні медвідь тішився б Антоном.

Вазюк наступив на чорного медведя, як той прямував до свого леговища. Медвідь заатакував Антона, а тут у юнака стрільба лише .22 калібру. Антін не втікав, але прицілився і маленька кулька влучила в саме око медведя. Чотири чергові кульки добили бурмила кінця. Медвідь упав трупом три стопи перед Антоном.

ВНУК Л. ТОЛСТОГО ЗЛОДІЄМ.

На пляжі в Каннах арештовано 16-літнього хлопця, що крав гроші з убрань купільників. Показалося, що це внук славного російського письменника Льва Толстого, Іван. Він у третьому році життя став сиротою і виховувався у своєї бабусі в Ніцеї, яка вмерла, коли йому було 13 літ. Не маючи з чого жити, молодий Толстой пустився на злодія. Арештований сказав: „Присягаю, що буду чесною людиною, тільки дайте мені працю!"

СТРІЛЯНИНА В РЕДАКЦІЇ.

В редакції „Курєра Варшавского" прийшло до сварки між директором друкарні Гаспарским та редактором С. В. Редактор був невдоволений, що з причини повільної праці друкарні спізниться газета. Коли після словної перепалки редактор зневажив Гаспарского чинно, директор друкарні Гаспарскі витягнув револьвер і стрілив до редактора двічі, але оба рази сліпими набоями. Редактор кинувся втікати, а тоді Гаспарскі стрілив за ним ще чотири рази гострими набоями. Одна з куль зранила редактора в плечі. Раненого перевезли на клініку. Стан його не є грізний. Гаспарского арештували.

СМЕРТЬ ВІД СКАЖЕНОГО ПСА.

В селі Новосілка Скалатська одного господаря покусав тому три місяці пес. Показалося, що пес був скажений, бо недавно у господаря виступили прояви скаженини. Лікарська поміч була спізнена і нещасний помер серед страшних мук.

ПРОТИ КРУЖКІВ „СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРЯ" НА ЛЕМКІВЩИНІ

ЛЬВІВ. — „Діло" оголошує польською мовою оригінальні розпорядки краківського воєвідства, якими не дозволено основувати в лемківських селах кружків „Сільського Господаря". Ті кружки, як відомо, основують виключно в цілі піднесення сільського господарства. Заборонено основувати такі кружки в селах Лосе, Ростока В. і Злоцьке. Внесено рекурс від заборони, але це нічого не помогло. Польська влада каже, що навіть така праця „загрожує державі, спокоєві й публичному порядкові". Тепер є так, що як тільки в якінебудь акції є одна людина, що її колись підозрівала польська влада за українство, яке виявило якусь нельояльність супроти Польщі, то всяку таку акцію вже вважають „протидержавною". До неї зачислили тепер на Лемківщині вже й акцію допомоги українському селянинові вести краще господарку.

НОВИЙ ДИВНИЙ РОЗПОРЯДОК ЕП. ХОМИШИНА.

ЛЬВІВ. — Українські часописи донесли про розпорядок єпископа Григорія Хомишина п. з. „Про діяльність священика у світських товариствах і установах". В тім розпорядку читаємо дословно таке: „Щодо діяльности священика у світських товариствах та установах, до яких він належить як вибраний член, чи навіть як голова, то це не є честь для нього, що його вибирають на члена, чи на голову світського товариства. Це радше ганьба для священичого стану. Бо священик вже тимсамим, що він священик, повинен мати вступ, а в кожному випадку вплив на хід і розвиток світських товариств".

Заборона.

А далі поміщена там така заборона: „Забороняється під канонічним послухом усім священикам, як душпастирям, так і на інших становищах, належати до світських товариств та установ якогонебудь роду, в яких видів і голова вибрані голосами членів, з вийнятком тих товариств і організацій, де священик з уряду, а не з вибору має вступ, або які мають на цілі підтримувати справи Церкви і стоять під впливом Церкви. Також вільно бути членами фінансових, економічних, торговельних та промислових установ на основі членських вкладок чи акцій, але ніколи не вільно сповняти в них безпосередньо якийнебудь уряд чи функцію".

Цей розпорядок еп. Хомишина викликав у цілому краю нове негодування. Боронить його тільки — д-р О. Назарук.

ПОЛЬЩА ПОКАРАЛА СТУДЕНТІВ-ПОЛЯКІВ З АМЕРИКИ.

ВАРШАВА. — Волтера Мілевского з Мілвокі і Яна Гловацкого з Лоренс, Масс., засуджено за намагання вивезти з Польщі нелегально 60,000 злотих на конфіскату згаданої суми, конфіскату яхту, на якім їх зловили, і крім того на кару арешту, та ще окремо й на кару грошеву. Засуджені боронили себе тим, що вони були на польських водах у Ґданьську (Данцігу), себто в Польщі, але суд не взяв того під увагу.

МАЛОЩО НЕ ЗГИНУВ ЦІЛИЙ РІД.

ОСТЕНД (Бельгія). — Літак, що летів з Кольонії до Лондону, вдарив при злеті об комин фабрики і згорів на місці, а з ним згоріли 11 осіб. Між жертвами катастрофи були 5 членів родини великого князя гесського, що вибралися на весілля до Лондону. З цілої родини врятувався тільки князь Людвик Гесе, себто той, котрий ждав на них у Лондоні, а до котрого погибли їхали на весілля.

ВЖЕ Й ФРАНКА ВИЗНАЮТЬ.

ЛОНДОН. — Совєти бояться, що держави дадуть собі без них раду з Еспанією. Тому згодилися вже й на те, що визнаватимуть у переговорах і еспанський революційний уряд генерала Франка, від чого досі відмовлялись.

ОПОРОЖНЮЮТЬ НАНКІНҐ.

НАНКІНҐ. — Китайський уряд рахується з тим, що японці займуть їхню столицю. І тому зачали опорожнювати місто з міністерств, які перенесуть у подальші міста, а головно до міста Ганков. Японські війська наступають на всіх фронтах.

ВЕЛИКІ ВТРАТИ.

ШАНҐАЙ. — Червоний Хрест подає, що китайці втратили в теперішній війні з Японією коло 800,000 жовнірів, з чого є 425,000 убитих.

УСУНУЛИ СТАРУ БОЛЬШЕВИЧКУ.

МОСКВА. — М. Соколов зістав новим комісарем фінансів на місце усунутої Варвари Яковлевої. Та остання була комуністкою від 1904 року і належала до „старої ґвардії". За совєтської влади була довгий час чекісткою, а потім займала ріжні високі уряди.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and Holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число з пятниці (з англійською частю):		Friday's Issue (witr Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25
В Джерзи Сиіті і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Three months	$2.50

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЩОБ ВІДВОЛІКТИ

Ми є свідками нової міжнародньої конференції, яка зібралася в столиці Бельгії, щоб знайти спосіб, як припинити війну на Далекому Сході. В тій конференції є заступлені 19 держав, а між ними і Злучені Держави. І вже та обставина, що Злучені Держави згодилися взяти участь у тих нарадах, повиннаб надати тій міжнародній конференції особливого значіння. Але чи так дійсно є? Коли брати цю справу з чисто американського боку, то нема сумніву, що Злучені Держави є дійсно серіозно зацікавлені такими нарадами, на яких радять, як спинити Японію в її наступі на Китай, як обмежити її впливи на Далекому Сході і її територіяльну експанзію. Але чи ця серіозність вистарчає на те, щоб з таких нарад, як от ті, що відбуваються у Брісели, могло вийти щось дійсно серіозне? Питання це важне, але відповідь на нього — легка.

Бо хто міг би врятувати сьогодні й отсю нову міжнародню конференцію від нової невдачі? На це є тільки одна відповідь: Злучені Держави. Як це розуміти?

В Брісели дано нагану Японії за те, що вона захитала світовим миром, що не держить з державами світу кроку у їхніх змаганнях до світового замирення. Отже покищо ухвалено те, що вже нераз ухвалювано на ріжних міжнародніх зібраннях, але що не мало ніякого значіння у практичному приміненні. Заходить питання, що станеться тепер з цею новою наганою. Очевидно, що над тим іще будуть радити, що будуть іще видвигати ріжні пляни, як можна би покарати Японію, якщо вона зіґнорує цю нагану. Будуть радити і над тим, як то можна би помогти і Китаєві. Всього того можна надіятись, бо воно навіть не є нічим новим. Воно вже було. Але з усього того буде виходити ясно, що ввесь тягар розрахунку з Японією мусів би впасти на Злучені Держави. Навіть дехто пробує тепер давати Злученим Державам до зрозуміння, що це зовсім природнє, а не тільки льоґічне, щоб Злучені Держави взялися за справу — у своїм власнім інтересі. Та покищо справа виглядає так, що опінія американського народу є рішучо проти цього, щоб Злучені Держави вмішувалися в таку міжнародню заплутанину, яка моглаб довести до участи у війні. Ось тому нема ніякої надії, щоб з цеї міжнародньої конференції в Брисели могло вийти щось серіозне.

Тепер заходить питання: чи ті всі державні мужі й політики того всього не бачать, коли раз-у-раз аранжують такі міжнародні наради, які ніяких міжнародніх конфліктів не всилі вирішити? Отже бачать те все. Та мають на те все головно один арґумент. Кажуть, що такими нарадами, хоч і безуспішними, вони всетаки відволікають вибух нової світової війни. Отсе і є їхнє оправдання.

ЯК ЛЕНІН ГОТУВАВСЯ ДО ПОВСТАННЯ

Коли тому 20 років Ленін подав своїм однопартійцям плян — збройною силою повалити російський тимчасовий уряд, то навіть найвизначніші діячі большевицької партії не вірили в успіх повстання. Урім того, противники повстання не вважали за потрібне йти до влади кривавим шляхом, бо сподівалися, що всеросійський зізд советів сам проголосить владу робітників і селян та усуне бездарний уряд Керенського. Всеросійський зїзд советів був призначений на день 7. листопаду 1917 року. Проте Ленін не схотів ждати виявлення волі советів, тобто волі революційного народу. 6. листопаду, напередодні зїзду, він пише лист до членів центрального комітету большевицької партії і в цьому листі переконує їх, що повстання проти уряду Керенського треба робити негайно:

„Треба, щоб усі райони, всі полки, всі сили мобілізувалися зараз же і післали негайно делегації до Військово-Революційного комітету і до центрального комітету большевиків настійно вимагаючи: в ніякім разі не лишати влади в руках Керенського,... вирішувати справу сьогодня неодмінно, ввечері або вночі".

Ленін поспішав, він нервувався, бо не вірив у те, що зїзд рад (советів) піде за большевицькою партією. Він стояв зо „советську владу", але з умовою, що та влада буде в руках його, Леніна, та його партії. Через те такий поспіх. Фанатичний демаґоґ з страхом ждав дня зїзду советів, боявся, що цей зїзд утворить свій власний уряд, у якім большевики будуть лише в меншості.

„Булоб загибіллю або формальністю, — Бисав Ленін у листопаді 1917 року, — ждати хиткого голосування 25. жовтня (7. листопаду нового стилю. — Ред.) і народ має право і повинен розвязувати такі питання не голосуванням, **а силою;** народ має право і повинен у критичних моментах революції спрямовувати своїх представників, навіть своїх найкращих представників, а не ждати їх".

Це так міркував провідник большевицької революції року 1917. Міркування Леніна виявляють усю безмірну **жадобу влади,** яку мав цей „професійний революціонер". Він не числився з льоґікою, вона йому непотрібна. Подивіться: Ленін уважав совети і їх зїзд за представників народу. Ці представники напевне усунулиб уряд Керенського від влади. Але Ленін боїться „хиткого голосування" цих народніх представників і кличе „народ" до повстання. Який це „народ"? Це були військові частини і відділи червоної ґвардії (робітники), що йшли в Петербурзі за большевицькою партією. Отже Ленін хотів поставити „народніх представників" у советах перед довершеним фактом, при допомозі петербурзького „народу", що йшов за його вказівками. Ленін на місце советів і „народу" ставить свою партію і свою власну особу як провідника партії. Не за успіх зїзду советів боявся він. Ленін страхався, що він і його партія не стануть на чолі советського уряду. Тому він писав:

„Історія не простить прогаяння революціонерам, які могли перемогти сьогодня, ризикуючи втрачати багато завтра, **ризикуючи втратити все...** Прогаяння у виступі — подібне смерті".

Прихильники Леніна зробили повстання проти уряду Керенського. На зїзді советів Ленін появився, як голова „робітницько - селянського уряду". Большевики, разом з лівими соціялістами - революціонерами повели за собою цей зїзд. Повстає питання: що булоб, колиб зїзд советів не пішов за Леніном, а утворив свій власний „советський" уряд? Відповідь на це питання знайти дуже легко: Ленін не завагавсяб і на хвилину, що робити. Він постаравсяб із зїзду советів зробити „ворогів народу" і розігнав би такий непокірний зїзд. Що це булоб так, а не інакше, показує історія російської установчої ради, вибраної всенародньо. Цю раду, в якій большевики були в меншості, Ленін звелів розігнати в січні 1918 року. „Захоплення влади — це справа повстання і його політична мета зясується після захоплення влади" — так писав Ленін на початку листопаду 1917 року. Розумій: Треба захопити владу, а потім буде видно, що робити. Для Леніна головне — мати владу в своїх руках. „Народ", „революція" — це тільки засіб, як дійти до поставленої мети: до необмеженої, абсолютної, диктаторської влади.

Д. М.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

МИКОЛА ЛИСЕНКО

(У 25-річчя його смерти).

Ледви 25 літ, одне тільки чвертьстоліття минуло від дня, коли помер Микола Лисенко, батько й основоположник української музичної творчости. 25 літ — не довгий протяг часу для „історичної" перспективи; неодин визначний, великий мистець зазнав справжньої, справедливої оцінки свого таланту та свого значіння після куди довшого часу, ніж одне чвертьстоліття.

Коли Миколу Лисенка вже — за його життя цінили, шанували та звеличали серед українського загалу, коли й досі його імя називають одночасно та рівнорядно з Шевченком тисячі й міліони земляків, які з музикою ближче не мають багато спільного крім, може, сентименту чи любови до неї — то це доказ, що Лисенко став, як і Шевченко, якимсь символом, загально національним добром цілого народу. Так воно є й справді. Імя Лисенка стало синонімом мистецької обнови народнього музичного мистецтва, як імя Шевченка стало синонімом ґеніяльної мистецької обнови народньої словесности.

В особі Миколи Лисенка ввесь український загал бачив того, якому вдалося першому здобути право громадянства для музичного мистецтва серед свого власного народу і за це загал його величав; в особі Миколи Лисенка бачимо ми сьогодні того, який працею цілого свого життя розкрив нашому музичному мистецтву ворота до розвитку — і таксамо ми як і майбутні покоління про це мабуть ніколи не забудуть.

Значіння Лисенка саме як цього пробудника нашого музичного мистецтва, як його довголітнього орґанізатора та провідника перерастає його значіння для музики. Його шлях життя, його обсяг діяльности, його змагання йшли куди дальше, як іде праця „тільки" — музики. Бо коли той, що тільки творить, обмежується в своїй праці до цієї одної ділянки — дарма, що може в ній осягнути найвищі висоти, то той, що кладе основи під новий рід мистецтва, орґанізує все музичне життя і створює для нього реальний ґрунт, тривкі рамці і постійне річище, тимсамим будує відповідну основу для музичної діяльности та праці для неї взагалі. Знаємо, що часи перед появою Лисенка були часами, коли наша музика знаходилась ледви в пеленках; а її несмілі спроби, видістатися „на поверхню", звернути на себе ширшу увагу, зовсім або майже зовсім не вдавалися. Тут, очевидно, абстрагуємо від такого нпр. Бортнянського, який працював серед чужих і якого сам рід його творчости — церковна музика чи опери в тогочасному італійському стилі — не могли спопуляризувати ані самого автора, ані його творів серед широкого загалу українського народу.

Лисенко не мав фактично перед собою нікого, хто бодай сяк-так був би прорубав дорогу, яку він пізніше мав би вирівняти та йти нею. Музика жила серед нашого народу тільки у формі народніх пісень; але про те, як використати їх для індивідуального мистецтва, як втягнути в орбіту мистецької творчости взагалі: про якусь самостійну, „ориґінальну", музику ніхто у нас тоді не думав, чи пак: не зумів цього доконати. Перед Лисенком відкрились великі можливості, але й великі завдання. Він перший, зрозумівши цей дійсний стан цієї галузі мистецтва — української музики, стан, який був дуже сумний, бо рівнявся облогові, кинувся з цілою пристрастю талановитого музики, цілим запалом молодої людини та врешті: з цілою сильною волею одного з тогочасних провідників українського руху — у вир музично-творчої, виконної та орґанізаторської праці. І коли вперше почали виконувати його твори, головно ті до слів Шевченка, коли вперше із концертових естрад чи у стінах приватних українських помешкань залунали пісні та хори до українських слів, тоді ніхто не розглядав і не оцінював їх тільки із боку їх музичної вартости та не порівнював з існуючими тоді іншими, чужими творами музичної літератури: бо значіння українського живого слова у пісні, значіння музичного твору, складеного не тільки українським композитором, але передовсім складеного у дусі такої музики, яка безпосередньо та найкраще промовляла до розуму українського слухача — це було у тих часах і для тогочасного українця куди важніше, як сама чисто „професійна" вартість твору.

Річ зрозуміла, що у часах, коли жив Лисенко, увесь вихований у традиції народньої пісні та музики, він мусів передівсім звернутись у своїй творчості до тих двох джерел, з яких цілющий напиток пили тоді досі, для кого слово „Україна" й „українець" не були тільки порожнім звуком. Цими двома джерелами були: народня пісня і Шевченковий „Кобзар". Народню пісню Лисенко перший пізнав, зглибив і перший вивів із темряви сільського примітивізму на світло денне, ос новуючи на цій народній пісні не тільки майбутню українську музичну творчість, але й здобувши завдяки цьому тривке місце для цієї нашої народньої пісні в загальноевропейській музичній культурі. У „Кобзарі" Лисенко знайшов нові спонуки для своєї власної ориґінальної творчости, стараючися музикою передати те, що Шевченко передавав словами. В деяких хорових творах та сольоспівах Лисенкові не зовсім удалося; а коли зважимо, що епічний стиль Шевченкових поем нелегкий до музичної композиції, то тим більша заслуга Лисенка, що він таки взявся за музичне оформлення цих ґеніяльних Шевченкових творів.

Не мав Лисенко щастя до оперових лібрет; це може й причина, що він, хоча й залишив опери великі щодо скількости сцен, таки не створив справжньої національної — рівної щодо сили його дрібнішим української опери композиціям. Мабуть тематика, звязана з українським народнім побутом і з фолькльором булаб йому більше відповідала як фантастика Гоголівської „Різдвяної ночі" чи психольоґічні проблеми переживань Тараса Бульби та драматичність акції цієї повісти. На жаль, на своїй дорозі не знайшов Лисенко рівнорядного собі лібретиста, що був би йому влекшив цю працю.

Світова війна чи пак часи після неї принесли переоцінку вартостей у всіх ділянках мистецтва, м. ін. і в музиці. І в нас, яким ті часи принесли великий розвиток нашого музичного мистецтва, змінився підхід до деяких критеріїв власної музичної творчости. Та які не булиб ці зміни й підходи: Микола Лисенко залишиться в нас усе як зразок великого громадянина та орґанізатора, великого музичного діяча, який поклав основу під усю нашу музичну культуру. — („Діло").

Антін Рудницький.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

НАРОДЖУЄТЬСЯ НОВИЙ ЕСПАНСЬКИЙ ПАТРІОТИЗМ

(Враження із Саляманки)

Саляманка це мале середньовічне, тісне місто. Тепер воно на якийсь час стало столицею національної Еспанії. Колись завмерле містечко, тепер кипить повним життям. Одначе нема тут колишньої безжурної веселости. Не чути звуків ґітари, не грає ніхто, затих теж зовсім спів, характеристичний і чарівний на вулицях усіх еспанських міст. Затих спів людей, що може найбільше з европейських народів люблять життя. Зник теж настрій любови. Молодь розмовляє про війну. Війна полонює їх зовсім.

Дівчата не дістають із фронту листів, не чують слів обітниць, а що чисельно зголошуються як санітарки до шпиталів, бачать спокійно відродження матері — не нареченої.

Ранені говорять головно про матерей, про жінок. Віддають життя у жертві, не можуть думати про будучину, не мають її. Вони гинуть, одначе відроджується батьківщина. Тому вмирають спокійно.

Не видно в Саляманці паніки. Налети червоних літаків на місто повторяються і по кільканацять разів на день. Сирена насамперед повідомляє, що ворог зближається, потім, що ворог уже тут, вкінці інший звук сповіщає, що ворога вже прогнали. Всі міста поділені на рефуджійос (схоронища) і на голос сирени всі обовязково мусять до них схоронитися. Саляманка має такі схоронища, що червоні не можуть їх збомбардувати, та всеж непокоять столицю.

Італійський журналіст, Маріо Джованіні, описує розмову, яку мав із шофером у Саляманці. Шофер читав собі у спеку, на сонці історичну книжку Ґальдоса, а вікна авта були щільно замкнені.

— Бійтеся Бога, таж тут нема чим віддихати! Навіщо ви позачинювали вікна?

Шофер відповів весело:

— Еспанець, прошу пана, передівсм боїться продувів. Можу відчинити, одначе не раджу. Запалення легенів, це спеціяльність Саляманки. Потім шофер переходить на актуальну в місті тему. Цеж сьогодні були сім разів алярмові сирени. На мою замітку, що для мене найбільшою мукою вичікувати небезпеки під землею і я волію, щоб мене поцілило, ніж щоб засипало живцем, шофер відповів:

— Таксамо говорив мій брат, хай з Богом спочиває, і...

— Що?

— Розшарпало його на площі Корілля. Підчас бомбардування Саляманки в листопаді. Потім уже червоні боялися, бо Саляманка має дуже добру оборону. Та тоді було гарячо...

— Брат був жонатий?

— А так, і пятеро дрібних дітей. Все це я удержую цим автом. Та тепер великий рух, вистане мені і їм, слава Богу.

— Якто? Таж вдова чейже дістає запомогу?

— Певно, що їй належиться, бо брат був добровольцем, увесь час на фронті. Його перша відпустка, то ця смерть. Та я не хочу, щоб братова брала урядові гроші. Поки можу, я тішуся, що зароблю на них. Діти добрі, а брат був наче батько для мене. Абож то Франко може настарчити всьому? Я і так дивуюся, бож бачите самі, що в нас усе в порядку.

Та не лише треба дивуватися, що націоналісти вдержують такий порядок. Ще більше треба подивляти патріотизм цієї сірої людини, що не хоче брати урядових грошей, що не хоче скарбу своєї страшно спльондрованої батьківщини обтяжувати рентою, рентою для сиріт по браті.

ЗВИЧКИ СЛАВНИХ ЛЮДЕЙ

Кожний має якусь звичку, свою „слабість" і нема майже особи, якої нервовість не виявлялася би в такій звичці. Незвичайно ориґінально виявляється це у великих людей.

Славний астроном Ляпляс мав звичай бавитися при професорськім пульпіті клубком ниток, а слуга мусів йому перед кожним викладом доставити клубок.

Антін Брукнер, славний австрійський композитор (1824—1896) кланявся низько кожному знайомому, з яким стрінувся, хочби то був його власний слуга. На запит, чому він такий дуже чемний для всіх, відповідав Брукнер сухо:

— Ніколи не можемо знати, чи саме той, кому низько кланяємося, не буде нам потрібний у житті.

Англійський король Едвард VII. носив усе на рамені золоту опояску, що колись була власністю вбитого у Мексику нещасливого цісаря Максиміліяна. Той талізман, так впевняв Едвард VII., охороняв його від помилок у політиці, а також боронив перед двірськими інтриґами.

Фільософ Іманўел Кант на університетських викладах, заки зачав прелекцію, вдивлявся в якусь точку. І так довго втупляв у неї очі, поки не скінчив викладу. Раз вибрав собі за точку опертя для зору ґудзик на одязі студента, що сидів найближче. Коли студент, збентежений допитливим зором професора, ворахнувся, це збило Канта з пантелику на довшу хвилину і щойно як знайшов собі нову точку для ока, починав далі викладати.

Мадам де Сталь, визначна французька письменниця, підчас розмови любила бавитися предметом, який мала під рукою. Міг це бути окраєць паперу або цвітка. Колиж хто підчас розмови забрав предмет, який вона держала, перервала розмову та вже не відзивалася ні словечком.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Бр. св. Йосафата, від. 217, подає до відома всім своїм місцевим і позамісцевим членам, що місячні збори відбудуться в неділю, 21-го листопаду, в годині 2-гій пополудні в гали де звичайно. Обовязком всіх членів є прийти на збори, бо маємо дуже важні справи до вирішення. Довгуючих членів напоминаємо, щоб конче прийшли і вирівнали свої довги, щоб потім не було нарікань, або будуть суспендовані. Члени, котрі затягнули позичку на свої грамоти, мусять бути на зборах, бо маємо для них важне повідомлення. На цих зборах будемо номінувати кандидатів на відділовий уряд на 1938 рік. Нових членів будемо принимати до братства і У. Н. Союзу без вступного. Тому користайте з нагоди. — М. Бінашевський, предс.; Т. Герула, кас. А. Іванів, секр.

ЙОНҐСТАВН, О. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 140, повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 21-го листопаду, в галі У. Н. Помочі, в год. 1-шій пополудні. Просимо всіх членів і члениць прийти і заплатити свої залеглі вкладки. Члени, котрі мають пожички на свої грамоти довідаються скільки мають платити проценту. Маємо теж більше важних справ до полагодження. Тому кожний член має прийти на означений час. — С. Роган, предс.; М. Когут, кас.; В. Терлецький, секр.

КУРТІС БЕЙ, МД. Повідомляємо урядників і членів від. 55, 81 і 290, У. Н. Союзу, як також Український Гор. Клюб, що важні наради відбудуться в неділю, 21-го листопаду, точно в годині 4-тій пополудні, в гали парохіяльній, тому що це важна загальна справа, всі обовязково повинні прийти на збори. — Микола Шандровський, секр. від. 55, У. Н. С.

З ДНЯ

СТРАТИЛИ ЗУБИ — ЛИШ АПЕТИТ ЗАЛИШИВСЯ.

Московська царська еміґрація сидить собі тепер по ріжних краях і згадує старі добрі часи, коли і печеня була і було чим їсти. Згадує часи, коли то вона спивала мід з економічного добробуту поневолених народів, висмоктувала з України останню краплю крови, давила її політично й культурно та верещала, що „України не било, нет і не будет".

Тепер сидять собі ось ті московські іміґранти за границею і, згадуючи старі добрі часи, починають каятися, що занадто смоктали кров з України, занадто її давили, занадто відмовляли їй найпримітивніших прав. Жаль їм тепер України. Але жаль не тому, що її смоктали, тільки жаль, що, перетягнувши струну, дістали по зубах і опинилися за границею. „Як би ми були поменше смоктали її", говорять вони, „то вона булаб не бунтувалась і ми моглиб її смоктати до нині". Під впливом того жалю деякі круги московської еміґрації починають „переорієнтовуватися" знов на Україну, починають обіцювати їй грушки на вербі, починають укоськувати її, щоб, затягнувши на неї шори, при її помочи осідлати також свого розгуканого московського медведя. Одним словом, вони думають, що дурного „малороса" можна обдурювати тисячу разів.

ЧЕРГОВА ПРОВОКАЦІЯ.

Нюйорське „Новоє Русскоє Слово" з вівтірка, 9 листопаду ц. р., приносить цікаву статтю Ек. Кускової, під заг. **„Времена *меняются*"**, в якій вона обговорює діяльність одного такого гурту старої царської еміґрації в Югославії, що зве себе „Лігою русскіх запасних офіцеров і солдат за-границей". Вкупі з тим згадана стаття обговорює також опублікову книжку тої ліґи, п. з. **„За Русь Святую"**.

Дорікає мадам Кускова (з переконання соціялістка) тій лізі, що колись вона стояла виключно на цареславному становищі „єдіної неділімої", а тепер зовсім змінилась і почане відновлювати стару царську Росію від її ... розчленування. В названій книжці провідники цеї ліґи пишуть: „Населення України за своїм темпераментом являеться найкращим елементом для боротьби з большевиками; близькість України до центральної Европи представляє собою найкращий „плящдарм" для розпочаття боротьби з большевиками".

Але як дістатися в Україну, щоб звідти розпочати боротьбу за Росію?

„Потрібно небагато", говорять провідники цеї ліґи, бо „щоб викликати в нутрі всенародне повстання, вистарчить, щоб появився російсько-український загін, а український нарід, спрагнений кращої будуччини і землі, цілий підійметься. Так було 300 літ тому, так було в 1918 році, так буде й тепер".

ОЙ, ЯК ХОЧЕТЬСЯ САЛА.

Ставувши на тому становищі, провідники ліґи подають раду, як саме конкретно приєднати український нарід до відбудови старої царської імперії. Отож вони говорять, що треба українцям зпочатку обіцяти повну політичну свободу, а навіть незалежність, тільки під зверхністю всеросійського царя, яким буде, річ ясна, якський член родини Романових. Отже буде точнісінько таксамо, як з Леніном, що обіцяв українцям „самоопределеніе вплоть до атділенія", але під зверхністю московського III. Інтернаціоналу. Обіцявши в той спосіб великодушно Україні таку „самостійність", яку, мимоходом кажучи, вона сама мусить вибороти своєю власною кровою, члени ліґи зробили ще один практичний крок до реалізації свого пляну, а саме, проголосили спеціяльний зїзд під гаслом „Освобожденіє України". Кажуть, що на зїзд вони навіть запросили провідників українських партій, а саме: Андрія Лівицького, ґен. Сальського, гетьмана Скоропадського і професора Швеця. Отож той зїзд мав би дати тим москалям мандат очолювати український визвольний рух, вести українське військо до боротьби з ворогами, визволяти Україну, щоб опісля піддати її під зверхність якогось царя Романова, а згодом щоб знову вести українське військо до боротьби з Москвою, але вже не за свою самостійність, тільки щоби повалити там большевиків і насадити на престол Романова і цілу його кліку у виді згаданої ліґи.

Часи змінились, але, як бачимо, величезний апетит у москалів залишився незмінений.

ЗАМІТКИ КУСКОВОЇ.

Авторка статті робить на марґінесі діяльности цеї ліґи, як на соціялістку, доволі цікаві завваги. Ось вони:

„Як то змінюються часи... Сталін перебрав клич білого руху про „єдину неділиму Росію („Ні пяди російської землі ворогам") ... А декотрі учасники білого руху хочуть опертися на самостійницькі настрої з 1917—18 року і розпочати від розділу Росії на Сибір, Україну, Грузію, і щойно з тих відрізаних кусників зложити тіло старого російського самодержавя.

„Не будемо над тим застановлятись і заповідати, хто виграє в цьому суперництві. Але ми розуміємо, чому деякі російські монархісти, більше або менше европейського типу, не хочуть, щоб їх змішувати з тими лицарями упалого самодержавя, які хочуть знов розпочати російську історію від київського періоду. Сталінські комсомольці і піоніри також виучують під цю пору „Слово о Полку Ігоревім", „Руськую Правду" й поучення Володимира Мономаха; але, здається, не з ціллю „відірвання України", а з зовсім відмінним наміром: доказати „одноцілість російської культури" і кровну звязь Київської Руси з Руссю Московською. В цьому саме дусі складають нові підручники історії, такі подібні в деяких своїх частинах на Іловайського..." (старий царський надворний історик.—Ред.)

Не пожалував Бог москалям апетиту. Тільки бідаки забувають, що минулися ті часи, коли українці давалися водити за ніс. Вони тепер знають, чого хочуть. І знають також, що те, чого вони хочуть, треба собі здобути своїми власними фізичними зусиллями і своїм власним мізком.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Листопадове Свято.

Голова Центрального Комітету українських товариств у Ню Йорку, адв. М. Пізнак, сказав між іншим у своїм вступнім слові на Листопадовім Святі в Ню Йорку (це свято відбулося в неділю ввечір, 7. листоБаду б. р., в Укр. Нар. Домі в Ню Йорку), що він старався, щоб цьогорічне Листопадове Свято в Ню Йорку випало трохи інакше ніж попередніх років, цебто, щоб його виконали по можності аматори з нашого молодого покоління. Заходи в тій справі увінчалися найкращим успіхом, і цей успіх — це найбільша заплата за труди.

Програму згаданого свята виконали ось-такі ґрупи й одиниці:

Український Молодечий Хор (мішаний) з нюйорської округи під орудою С. Марусевича відспівав отсі пісні: Шумить, гуде дібровонька, Коло млина яворина, Летить галка понад балку (ці три пісні зладив М. Гайворонський), Козака несуть (зладив М. Леонтович), Вже більше літ двісті, Ой, на горі там женці жнуть (обі ці пісні зладив О. Кошиць), Було не рубати зеленого дуба (зладив С. Марусевич).

Цей хор заснував Степан Шумейко на початку липня цього року. До нього приймають тільки таких молодих членів і члениць, що вже передше належали до якогось хору, або таких, що визначаються добрим музичним слухом і голосом. Під пору він числить коло 35 членів, з чого половина походить з місцевостей у стейті Ню Джерзі (Нюарк, Юніон, Ірвінґтон, Мейплвуд, Байон, Пасейк, Елизабет), а половина з Ню Йорку й околиці. Його предсідником є Степан Шумейко, секретаркою Марія А. Боднар, касієром Степан Курляк. Своїм дириґентом хор вибрав одноголосно Степана Марусевича.

Цей хор, хоч такий іще молодий, визначається дуже гарними музичними якостями. Добре зрівноважений та здисциплінований і пробивається з нього спонтанічно молодече захоплення. Це тому, що члени ходять точно на проби і співають з доброї волі, без ніякого примусу, просто з любов до української пісні. Дириґент іще молодий, але талановитий і працьовитий, ставиться до своєї роботи поважно, тактовно і з великим замилуванням. Одним словом — увесь той молодечий гурт знаходиться на добрім мистецькім шляху, і я вірю, що в недалекій будуччині він буде найкращим хором у нюйорській околиці. Перед старшим нашим громадянством він запрезентував себе якнайкраще, здобув собі велику симпатію, тож я певний, що те наше громадянство ним щиро заопікується.

Вокальний ансамбль під орудою М. Скоробогача виконав такі пісні: Ніч, серенада (муз. Д. Котка); Їхав козак за Дунай, сопр. сольо: М. Балинська (зладив Г. Давидовський); Діброва, птичий хор, сопр. сольо панна О. Каришин (муз. Д. Котка); пісня про Куперяна.

Цей ансамбль — це подвійний мішаний квартет. Видно тут велику працю дириґента і зіспівання його членів та члениць. Своїм виконанням вище згаданих творів ця вісімка зробила на мене враження — сальонового стилю. Його дириґента можна би попросити, щоб до свого репертуару включив іще два-три твори поважнішої натури та дбав про те, щоби були тільки ефекти дійсно артистичні.

На двоспів (Оля Каришин, сопран, Марія Скоцко, альт) зложилися: Засумуй, трембіто, і Гей, там у Вільхівці (фортепіяновий дострій: панна Стефанія Гук).

Відспівали вони ці пісні безпретенсіонально. Обидві пісні, хоч були передані з чуттям, випали трохи замонотонно, тому, що обидві скомпоновані у вальсовім темпі.

Скрипкове сольо: Концерто (ґ моль) Макса Бруха і Лібеслід Ф. Крайслера відіграла пані Е. Ревюк (фортепіяновий дострій: пані О. Ляхович).

Пані Емілія Ревюк вивязалася з тяжкого музичного твору дуже добре. Тут видно було роки пильної праці, що уможливило скрипачці побороти всякі технічні і тональні трудноці трудної концертової композиції Бруха. До цього мистецького твору добрим контрастом був твір Крайслера. Тут артистка мала змогу виказати своє знання в композиції лекшого стилю.

Фортепіяновий дострій пані Олі Ляхович був виконаний без закиду, місцями навіть артистично, особливо в творі Крайслера, де акомпаністка знаменито відчула і вірно передала ритм віденського вальса, чим у великій мірі пособила мельодії, переданій на скрипці віртуозкою.

Адв. Пізнак у своїм вступнім слові звертався головно до молоді, поясняючи їй значіння Листопадового Свята для українців. Він теж заповідав точки програми і мав кінцеве слово. Коли хотів щонебудь сказати старшому громадянству, говорив по українськи; як звертався до молодого покоління, говорив по анґлійськи. Він своїми словами (іноді з легким гумором) витворив насалі дуже сердечний настрій.

Святочну промову по українськи виголосив д-р Л. Мишуга. Ось коротенький зміст цієї промови: Перед світовою війною ми святкували звичайно одно лише народнє свято: свято Шевченка. По війні прибуло ще одно подібне свято: в честь Франка. Але прийшли ще й іншого роду всенародні свята: свята в честь чи на спомин ріжних подій, що відбулися в часі нашої найновішої боротьби за визволення України. Отже маємо тепер свята в память проголошення Великої України самостійною державою, Листопадове Свято в такуж память в Західній Україні, Свято Злуки, Свято Героїв, Подвиги наших юнаків під Базаром та під Крутами... На всі ці свята ми дивимось нераз так, як дехто дивиться на святочно вистроєного гуцула. Гарний, дуже гарний цей святочний гуцульський стрій! Але требаб нам у рядигоди поглянути і на гуцульську біду та нужду, бо вона вже гуцулів, цю найкращу вітку нашого народу, до краю доводить... Ми мали в нашій історії, особливо в історії нашої найновішої визвольної боротьби, багато ясних, святочних днів, подібних до вистроєного гуцула. Але було й багато таких темних, буденних днів, що подібні до теперішніх гуцульських злиднів. Ті темні, понуррі дні — це наші помилки, які ми робили в часі нашого визволювання. Наддніпрянські українці не могли отрястися з духової неволі московської, а наддністрянські українці не могли здобутися на самостійну думку без помочі Австрії. Багато було тих помилок (промовець вичислив кілька найважніших і ми повинні їх знати. Ми повинні мати їх завжди перед очима на те, щоб у будуччині їх вистерігатися. Не треба страхатися тих помилок, бо вони не страшні тим, що знають, куди йдуть, до чого прямують. У боротьбі за народній ідеал треба нам брати собі приклад з тих наших стрільців, що в славнім наступі під Чортковом гнали ворога поперед себе. „Стрільці! — говорив до них приказ команди: „Ви голодні, босі й у лахмітті. Не маєте що їсти, не маєте на ногах обуви, не маєте в що одягнутись... Але маєте груди, маєте серце, маєте кріси — вперед!"

Святочну промову по анґлійськи виголосив адв. В. Цільник. Він порівнював американський „День Незалежности" з українським Листопадовим Святом. Закликав молодь познайомитися з тим святом української незалежности з кожного боку, простудіювати як слід причини і наслідки цього свята, а тоді вона зрозуміє, відчує серцем, нащо і пощо українці по цілім світі, де тільки можуть і як тільки можуть, святкують торжественно цей пропамятний день у своїй історії.

Ще слово про публику.

Перше, що кидалося в очі, ще заки розпочався концерт, це була битком набита саля. Жалко було тих людей, що відійшли від порога, бо для них забракло місця. А ті, що були на салі, заховувалися, як у церкві. Все те, що діялося на сцені, люди переживали у своїх серцях. Ніхто не позівав, ніхто не дрімав... Коли, наприклад, молоденький хор виводив свої мельодії, то публика слідила за кожним тоном, за кожною музичною фразою, за кожним рухом симпатичного молоденького дириґента. А коли підчас свята сипалися декому іскри з очей, а декому котилися горохом сльози, то це був знак, що те, що слухачі чули, западало глибоко в їхні серця.

Хор і всі присутні відспівали побожно „Ще не вмерла Україна", але люди чомусь не дуже швидко вибиралися з салі... Ділилися одні з одними пережитими в той вечір враженнями.

Осип Стеткевич.

ЖІНКА-СЕНАТОР ОСЕРЕДКОМ БУРІ.

Як сенатор Гюґо Л. Блек з Алабами став членом Найвищого Суду Злучених Держав, Биб Ґрейвс, ґубернатор Алабами, йменував сенатором на місце Блека свою жінку, паню Дикsі Ґрейвс, викликуючи цим немалу бурю протестів. Пані Ґрейвс є четвертою жінкою, що засідає в сенаті Злучених Держав.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ТАНТОН, МАСС. Тов. ім. Т. Шевченка, від. 122, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 21-го листопаду, в год. 1-шій пополудні, в домі Тов. 14 Стейт вул. Всі члени мають прийти на збори. На зборах буде присутний головний радний У. Н. Союзу, Н. Давискиба з Бостону. Тому просимо всіх членів прийти на збори і привести своїх знайомих і вписати їх до Союзу, бо якраз тепер є тримісячна кампанія за приєднування нових членів до У. Н. Союзу. Члени, котрі довгують, конче мусять заплатити свої довги, бо впротивнім розі будуть суспендовані. — Уряд.

ОЛИФАНТ, ПА. Місячні збори Бр. св. Кирила й Методія, від. 86, відбудуться в неділю, 21-го листопаду, в год. 12-тій вполудне. На порядку дня між іншими справами буде виґравка радія. Просимо всіх членів зійтися на означений час. — Гр. Савкевич, предс.; Т. Мороз, кас.; П. Саламоха, секретар.

АЛЕНТАВН, ПА. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 147, подає до відома своїм членам, що збори відбудуться в неділю, 21-го листопаду, в год. 2-гій пополудні. Обовязком кожного члена є прийти на збори та заплатити вкладки. Довгуючих члені напоминаємо, щоби заплатили свої довги, або будуть суспендовані, бо все просити не можливо. Отже хто не заплатить перед 25 кожного місяця буде суспендований. — В. Ракочий, предс.; П. Лаґоцький, секр.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

НЮ ЙОРК, Н. Й. Бр. св. Володимира, від. 130, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 20-го листопаду, в У. Н. Домі 217-219 Іст 6 вул., в годині 8-мій ввечір. Просимо членів прийти на час, як також просимо довгуючих членів прийти і вирівнати свої залеглости. — А. Карпович, рек. секр.

ШІКАГО, ІЛЛ. Збори Сестрицтва Благовіщення, від. 125, відбудуться в неділю, 21-го листопаду, в годині 1-шій попол., в церковній салі при Оклей й Райс вул. — П. Дмитрів, предс.; Р. Попадюк, кас.; І. Подола, секретар.

ПАСАЙК, Н. ДЖ. Тов. Івана Франка, від. 97, повідомляє членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 21-го листопаду, в годині 2-гій пополудні, в гали церковній під ч. 47 Говц Евеню. Кождий член має явитися особисто на зборах, а не дітей посилати, бо маємо важні справи до полагодження. Також подаємо до відома, що кожний член має взяти участь при посвяченню прапора відділу 42, Тов. Тараса Шевченка. Котрий член не явиться на посвяченню, то заплатить кару 50 ц. згідно з ухвалою минулих зборів. — Т. Скоробогатий, предс.; Ю. Нестор, кас. М. Табачук, секр.

ПРОВІДЕНС, Р. АЙ. Від 177, Сестрицтво Любов, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 21-го листопаду, в год. 7-мій ввечір, в гали церковній. Просимо членів явитися на час, як таксамо ті, члени, котрі взяли пожичку в У. Н. Союзі щоби прийшли на збори і заплатили процент. — С. Саска, секретар.

ЙОНКЕРС, Н. Й. Тов. Подільська Січ, від. 8 повідомляє членів, що збори відбудуться в неділю, 21-го листопаду. в год. 2-гій пополудні, в галі Укр. Гор. Клюбу, при 13 Вашінгтон вул. Просимо членів прийти і вирівнати свої вкладки. — Н. Чолій, предс.; В. Мандзій, секр.

ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ. Брацтво св. Арх. Михаїла, від. 142, відбуло свої збори 13-го листопаду. На тих зборах прийшлось проголосити Листопадове Свято. Забирав слово П. Остапчук. Представив конечну справу збірки на інвалідів і заявив зібрати збірку і вислати до Обєднання. Зложили жертви: Бр. св. Арх Михаїла, $5. П. Остапчук, $2. По $1: Ю. Шевчук, П. Штула, Т. Бутинец, Д. Фортуна, М. Маркович, Т. Марайка і Я. Лещак; по 50 ц. І. Лещак, А. Поливчак, Ф. Яворський, М. Кобрин, І. Чурчак. Разом зібрано $16.50. Зайшла дискусія над збіркою і заявилось більше голосів, щоб ту суму передати до Центрального Комітету, а Комітет має вислати разом з іншими жертвами до Обєднання, як дохід з Листопадового Свята. — Я. Лещак, предс.; М. Маркович, кас.; Н. Остапчук, секретар.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Тов. ім. Івана Франка, від. 83, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 21-го листопаду, в годині 1-шій пополудні, в домі У. А. Горожан, 847 Норт Френклин вул. Просимо членів прийти на ці збори для полагодження багато справ. Довгуючих членів нагадуємо вирівнати свої вкладки. — С. Чорномаз, секр.

ПЛЕЙНС, ПА. Бр. св. Андрея, від. 48, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 21-го листопаду, в гали Мих. Негребецького, в год. 2-гій пополудні. Будуть важні справи до вирішення, як також справа про забаву нашого відділу, також справа сирітських грошей, котрі опікун хоче забрати. Тому приявність кожного члена є конечна. — Уряд.

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ. Бр. св. О. Николая, від. 104, повідомляє своїх членів, як місцевих так і позамісцевих, що місячні збори відбудуться в неділю, 21-го листопаду, в год. 3-тій пополудні, в галі Н. Дому. Просимо, щоби кожний член явився на цих зборах. Буде читання статуту нашого братства і поправка його. Також просимо тих членів, котрі довгують по 2 або більше місяців, щоби прийшли і вирівнали свій довг. Просимо членів старатись приєднати нових членів, щоби ми небули останні в цій три-місячній кампанії. — М. Вітик, предс.; І. Ворона, кас.; Г. Мисак, секр.

УВАГА! БАЙОН, Н. ДЖ., І ОКОЛИЦЯ! УВАГА!

ЗАХОДАМИ УКРАЇНСЬКОГО ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМІТЕТУ, СИЛАМИ ХОРУ УКРАЇНСЬКОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ГРОМАДИ В БАЙОН, Н. ДЖ.

:——::——: відбудеться :——::——:

ЛИСТОПАДОВЕ СВЯТО

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 21-ГО ЛИСТОПАДУ (NOVEMBER) 1937 РОКУ

В УКРАЇНСЬКІМ НАРОДНІМ ДОМІ

35 WEST 19th STREET, BAYONNE, N. J.

ВСТУП ВІЛЬНИЙ

В годині 3-тій пополудні відслужить о. д-р В. Клодницький панахиду за поляглих Героїв в боротьбі за волю України, в церкві при Вест 27-мій вул. (в тій церкві де відбуваються Богослуження Української Православної Громади).

:— в годині 4-тій пополудні розпічнеться :—

СВЯТОЧНИЙ КОНЦЕРТ

в Українськім Народнім Домі, в якого програму входять хорові точки, соля, дуети, деклямації та промови. — Вступне слово виголосить п. ІВАН ДОВГАНЬ, предс. У. Ц. К. — Святочну промову виголосить о. д-р В. КЛОДНИЦЬКИЙ, до жіноцтва п-на О. БІГАНСЬКА, до молоді. п. В. БУКАТА. — Диригент хору ЙОСИФ БУКАТА.

З національного обовязку кожний українець (ка), молодь Байонської Громади, повинні явитися на святі та своєю приявністю виявити національну свідомість громади. — З околичних місцевостей, отсим запрошуємо шановних громадян прибути до нас на Листопадове Свято. — Дохід зо свята призначено на українських інвалідів. **Комітет.**

УВАГА! ДЖАНСОН СИТІ, Н. Й., І ОКОЛИЦЯ! УВАГА!

ЗАХОДАМИ УКРАЇНСЬКОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ПАРОХІЇ В ДЖАНСОН СИТІ, Н. Й.,

:——::——: відбудеться :——::——:

ЛИСТОПАДОВЕ СВЯТО

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 21-ГО ЛИСТОПАДУ (NOVEMBER) 1937 РОКУ

Свято розпічнеться в 2-гій годині пополудні СВЯТОЧНИМ КОНЦЕРТОМ, в котрім візьмуть участь шкільна молодь і церковний хор. — Головний реферат виголосить представник Просвіти у Львові, М. ДУДРА.

На це свято запрошуємо всіх українців з Бінгемтой, Ендікат і Елмайра, Н. Й. — По концерті буде виголошений відчит про положення на Лемківщині і організування відділу Організації Оборони Лемківщини. На цьому відчиті повинні бути всі місцеві і позамісцеві лемки.

ВСТУП ВІЛЬНИЙ. Парохяльний Комітет.

УВАГА! НЮ ЙОРК, Н. Й., І ОКОЛИЦЯ! УВАГА!

ТОВАРИСТВО „ЖІНОЧА ПОМІЧ" У НЮ ЙОРКУ

:——::——: влаштовує :——::——:

ВЕЛИЧАВИЙ ОСІННІЙ БАЛЬ

В СУБОТУ, ДНЯ 20-ГО ЛИСТОПАДА (NOVEMBER) 1937 Р.

В УКРАЇНСЬКІМ НАРОДНІМ ДОМІ,

217-219 EAST 6th STREET, NEW YORK, N. Y.

Початок в годині 7:30 вечером.

Вступ 40 центів. :——::——: **Музика М. Антоновича.**

Наше Товариство „Жіноча Поміч" у Ню Йорку відділ 8 С. У. А., запрошує щиро все громадянство на цей баль. Прихід з балю призначений на дуже добрі цілі, а саме на наших інвалідів у Львові, а друга половина на викуп дому Лесі Українки в старім краю. — За добру забаву ручить

269-70 **Комітет.**

УВАГА! КЕМПБЕЛ, ОГАЙО, Й ОКОЛИЦЯ! УВАГА!

ТОВАРИСТВО „СОКІЛ", ВІДДІЛ 218 У. Н. СОЮЗУ В КЕМБЕЛ, ОГАЙО

:—:—:—: влаштовує :—:—:—:

Великий Баль

В СУБОТУ, ДНЯ 20-ГО ЛИСТОПАДА (NOVEMBER) 1937 Р.

В ГАЛИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ДОМУ,

165 GORDON AVENUE, CAMPBELL, OHIO.

Початок в год. 7-мій ввечір до пізної ночі — Музика добірна.

За добру забаву ручить — **Комітет** 269

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ҐАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА. ПИШІТЬ ПО НАЙНОВІШИЙ ЦІННИК КНИЖОК.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ

НЮ БРОНСВИК, Н. ДЖ.

Гостина в Олекси Галелюка.

Зприводу 50-ліття своїх уродин наш тутешній громадянин Олекса Галелюк влаштував 16-го жовтня гостину. Велика громада людей, що зібралася того дня в „Словянській ґалі", щоб зложити ювилятові свої побажання, засвідчила про пошану, яку він здобув собі в широких колах громадянства. Прибули гості не лише з Ню Бронсвик та ближчих місцевостей, як Перт Амбой, Бавнд Брук, Рарітан, Менвил, Плейнфілд, Савт Плейнфілд, Плейснборо, Милтавн, Овк-Трі, Крамбери, а й з Нюарку, Елизабет, Пасейку, Джерзі Сити і з Ню Йорку. Крім українців зібралися приятелі нашого громадянина з інших народностей: був швед і чех і німець і тут роджені американці.

Підчас вечері гром. Іван Ваверчак з Перт Амбою як "тостмайстер" привитав ювилята з 50-літтям в імені приятелів і знайомих та накреслив життєпис О. Ґалелюка від часу, як він 18-літнім хлопцем вибрався із Стинави Вижної, стрийського повіту, столиці завзятих бойків, за море, до Канади. Наперед у Монтреалі, потім у західній Канаді і нарешті у Злучених Державах він увесь час був в „бизнесі" і ввесь час у товаристві, та ввесь час займався українськими громадянськими справами. Ще й досі існують у Монтреалі та в західній Канаді товариства, які він орґанізував. На Заході був одним з енерґійніших орґанізаторів читалень та народніх домів. У 1924-тім році переїхав до Злучених Держав і поселився в Ню Бронсвик, де й досі працює як будівничий і контрактор. Тут гарно виховав своїх дітей: чотирьох хлопців, як соколів, що не полетіли з гнізда, а працюють разом з батьком. Тут він теж орґанізував українську громаду, що не забувала рідного краю в потребі і здобула собі становище в місті, теж у великій мірі завдяки заходам Галелюка, що популяризував українське імя в місцевих ґазетах, школах і товариствах.

Крім „тостмайстра" забирали слово ще вісім промовців, що згадували про свою співпрацю з Галелюком та бажали йому тої самої енергії й охоти до ґромадянської праці на других пятьдесять літ. Помітна була промова Марії Ворлі (з дому Юрчак), що витала його в імені молодого покоління за його увагу до молодих, роджених в Америці українців. Він перший у нашій місцевості звернув на них увагу, орґанізував українську дитячу школу та школу танців і ввів їх як окремий гурт до місцевих товариств та шкіл. Як окрема ґрупа вони нераз брали участь у виставах народнього мистецтва, пісень та народніх звичаїв і тепер у Ню Бронсвику майже всі знають, що в нашому місті є українці та їх нащадки — американці українського роду.

З нагоди гостини зібрані зложили $60.20 на українські цілі й віддали їх у розпорядження ювилята, щоб розділив їх, як вважатиме за відповідне. Збіркою занялись Іван Ваверчак, Марія Юрчак-Ворлі, Анна Юрків і Софія Яремусь.

Жертвували: О. Ґалелюк $5; по $1: М. Юрчак, А. Совик, Ю. Луців, О. Куцак, Т. Бацик, Г. Сирик, А. Ворлі, П. Рулевич, М. Гірняк, М. Михайлина, О. Шигера, Я. Данилюк, М. Попадюк, І. Ваверчак, Анна Ваверчак, М. Бернс, пані Р. Слободян, О. Ревюк, Ю. Кондратович, В. Кучкуда, М. Ракочий, А. Ткачук, М. Гуцалюк, В. Микитин, М. Долішний, М. Цеглинський, молодий Білах, О. Данилюк, І. Савка, С. Перчишин, М. Яремусь, М. Ярема, В. Ярема, К. Щерба, Н. Ґайда, Дж. Шомберґ, В. Степанківський, Н. Костра, А. Васильців, П. Ганчарик, Д. Юнта, Ґ. Бравн, А. Борачинський, пані Костів, С. Костів, С. Бойко, А. Кутч, М. Кручковський, В. Кметь, Т. Перчишин, С. Ковальчук; по 50 ц.: П. Зубрицький, М. Стасишин, Д. Лацік, Т. Юрків, І. Семків, П. Галелюк; по 25 ц.: Стела Васильців, пані Шарик. Дрібними датками 70 ц. Разом $60.20.

Ту збірку О. Ґалелюк розділив так, що призначив дві третині, $40, на українських інвалідів і політичних вязнів у Галичині, які вислав до краю через Обєднання, а одну третину, $20, на піддержку української преси в Америці.

Гість.

ВЕНЕЦІЯ ВІДЧИЩУЄТЬСЯ З БОЛОТА.

Як відомо, вся Венеція побудована на архіпеляґу малих острівців, званих ляґунами. Острівці ті занечищуються ріжними відпадками, що їх наносить море та осаджує на берегах і на дні каналів. Венецькі доми, побудовані на тих острівцях, а часто на палях, вбитих у мілині поміж острівцями, рік-річно вкриваються при фундаментах верствами намулу, бруду і болота. Щоби доми законсервувати, треба той бруд усувати. Останній раз таке ґенеральне відчищування переходила Венеція в 1925 році. Тепер знову мають почати відчищувати Венецію, бо за дванацять літ повстала велика верства смердячого бруду, тому що що року рівень ляґун піднімається на 3 до 4 цалі наслідком нагромадження тих морських брудів.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ТАРЗАН НА РОЗШУКАХ. (14)

Побачивши, що його довкруги обступили чорні воїни, які тримали на поготові свої списи, Тарзан заговорив: „Що це все означає? Я прийшов до тебе поговорити як брат з братом". Удальо відкашельнув і нервово почав говорити: „Мої люди довідалися, що кавуру це білі люди, що вони ходять нагі, щось подібне як ти". З тими словами Удальо зміряв поставу Тарзана.

По хвилі вагання Удальо продовжав: „Ми нічого не знаємо, звідки ти і що за один. Ти для нас чужинець. Дехто з моїх людей думає, що ти є одним з кавуру і що ти прийшов сюди, щоб вивідати все як слід та підшукати відповідну дівчину, щоб опісля її викрасти. А звідки я можу знати, що воно не так?" — закінчив Удальо.

„Це глупі балачки", відповів рішучо Тарзан. „А мої люди не думають, що це глупі балачки", відповів твердо Удальо, який почав набирати щораз більшої відваги і певности, що Тарзан таки є членом кавуру. „Слухай, ти", почав він уже зовсім зухвало, „отсей раз твого вештання нам усім забагато". З тими словами ватажок почав підноситись на ноги.

На очі ватажка почала находити несамовита лють. Він почав кричати з цілої сили: „Відтепер ти не будеш красти наших дівчат, ти злочинний кавуру!" Ватажок з цілої сили заплескав у долоні і в одній хвилині чорні воїни на один крок відскочили і наставили проти Тарзана свої списи. „Ще одно плескання, і вони прошиють мене", думав собі Тарзан.